

**ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г.
ЗА ЗАПАДНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ**

ПРОТОКОЛ

*от онлайн среща проведена чрез платформата Zoom
за долното поречие на р. Струма*

16 май 2023 г.

В срещата участваха 18 представители на заинтересованите страни от следните институции: „Железопътна секция - София“ към Държавно предприятие „Национална компания железопътна инфраструктура“, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерство на вътрешните работи, Регионална дирекция по горите – Благоевград към Изпълнителна агенция по горите, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Срещата беше открита от **г-жа Станислава Иванова, директор на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“**, която приветства участниците в обществените консултации на проекта на План за управление на риска от наводнения за Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ за периода 2022-2027 г. Тя изтъкна, че консултациите с обществеността и заинтересованите страни са от съществено значение и участието в тях е изключително важно, защото Планът за управление на риска от наводнения, както и Планът за управление на речните басейни, са двата стратегически документа, които определят рамката за управление на водите през следващия шестгодишен период.

Г-жа Иванова посочи, че оценката и управлението на риска от наводнения са регламентирани в Директивата на ЕС за наводненията, която е транспонирана в българското законодателство. Директивата изисква държавите членки да приложат подход за дългосрочно планиране и намаляване на риска от наводнения. Г-жа Иванова

отбеляза, че ПУРН разглежда всички аспекти в управлението на риска от наводнения, но се съсредоточава върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения, системите за ранно предупреждение, като отчита специфичните характеристики - в случая на Западноромански район за басейново управление. Г-жа Иванова допълни, че ПУРН включва програма от конкретни мерки за решаване на установените проблеми и за постигане на поставените цели във всичките 17 РЗПРН.

Г-жа Иванова припомни, че в съответствие със законовите изисквания ПУРН е публикуван на 15 декември 2022 г. и ще бъде на разположение на обществеността за консултации и писмени становища до 10 септември 2023 г. Тя каза, че освен настоящата среща, която е втора онлайн среща за РБУ и е за долното течение на р. Струма, предстои още една онлайн среща - за поречията на р. Места и р. Доспат. Г-жа Иванова изрази надежда за активно участие и въпроси от участниците в срещата.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са

извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите. Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки, които имат връзка с Планове за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той разглежда каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени, така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие

на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозираня и т.н. Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използвайки инструментът АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобщи накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН Например ако има много защитени зони по Natura 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допускания относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След това сме готови да изберем подходящи мерки. Изготвяме таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм показва карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложения Ж и З да бъдат обединени в едно общо К– Интегрирана Програма от мерки, подобна на тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи, общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинг, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на

собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява, че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за финансиране; информация за съществуващи съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

За целите на актуализацията на плановите документи, г-н Рамсботъм, се обърна към всички участници в срещата с молба за допълнителна информация по отношение на мерките, които са в процес на изпълнение, т.к наличната такава е непълна. За да бъдат включени в ПУРН 2022-2027 е необходимо да се знаят и оставащите финансови разходи.

За мерките, в процес на изпълнение е необходимо да се представи и карта с обозначаване на конкретното местоположение. Молбата на екипа е това да бъде на хартиен носител, за да се избегнат грешки. Разбира се, могат да бъдат дадени и координати, но ако не са показани конкретно на картата, това понякога води до грешки.

В Програмата от мерки има възможност да бъдат разгледани и допълнителни мерки, като се очакват предложения от заинтересованите страни, каза експертът. Предложенията следва да бъдат представени по подобен начин – описание на мярката, цел, карта и т.н.

Г-н Рамсботъм представи специално разработена за целите на обществените консултации на ПУРН уеб платформа, достъп до която имат всички заинтересовани страни. Идеята на платформата е да се даде пространствен поглед на обхватите на заливане и засегнатите елементи на риска, както и на мерките, които се предлагат. Платформата съдържа информация за земеползването, критичната инфраструктура и последиците от наводненията. Г-н Рамсботъм представи следните РЗПРН чрез платформата: р. Санданска Бистрица – гр. Сандански; р. Струма – с. Струмянци и с. Микрево; р. Струма -от с. Кресна до с. Сливница; р. Струма и р. Благоевградска Бистрица – гр. Благоевград.

Г-н Рамсботъм показва РЗПРН ST_01- р. Санданска Бистрица- гр. Сандански. Районът се намира в долното поречие на р. Струма, поясни той. Информацията, която е налична в интернет платформата включва базова карта, но също така и сателитна карта. Вижда се обхвата на заливане при обезпеченост 5%, т.е. 20-годишна вълна, демонстрира г-н Рамсботъм. При 1% обезпеченост допълнителните обхвати на заливане са в жълто, а при обезпеченост 0,1% допълнителните обхвати на заливане са в червено. При увеличение се вижда, че речният коридор е доста тесен и разликата между трите обезпечености е малка. В други РЗПРН ситуацията е доста по-различна, посочи експертът. В дясно на екрана има легенда, която дава възможност да се изберат различните видове земеползване, жилищни зони, инфраструктура, зелени зони. Има информация и за критичната инфраструктура. В конкретния случай има два обекта на електроснабдителната инфраструктура, които попадат в заливната равнина, посочи г-н Рамсботъм. В горния край на РЗПРН отново има критична инфраструктура - за електроснабдяване и водоснабдяване, която попада в района на заливане. Следващото нещо, което може да се разгледа са икономическите рискове, посочи експертът. Икономическият риск като цяло е нисък в този РЗПРН и е разпределен по дължина на речното корито. Има само една зона, където има по-съществени икономически щети. Това ни помага да преценим местоположенията на смекчаващите мерки, заяви г-н Рамсботъм. Той уточни, че ако сега нанесе и смекчаващите мерки, се вижда син полигон, който показва типът на мярката, който ще бъде приложен в тази зона. Поддържането на речното корито, в конкретния случай премахването на отпадъци от речното корито или поддържане на растителността, е основната мярка. По-нагоре има и критична инфраструктура и за нейната защита се предлага изграждане на нова защитна стена или дига, посочи експертът.

Г-н Рамсботъм разгледа и РЗПРН ST_02, отново с речни наводнения. Показвам го по конкретна причина, посочи той. Намира се по р. Струма. Ако се разгледа наводнение с 1% обезпеченост, респ. 100-годишна вълна и се визуализира икономическият риск се вижда, че той е разпределен около ръба на заливната равнина. Не е икономически

обосновано да се изграждат защитни стени или диги, които са по ръба на заливната равнина. Затова тук препоръчаната мярка в ПоМ е да се предприемат мерки за резистентност и устойчивост на тези отделни обекти и индивидуална собственост, заяви г-н Рамсботъм.

Друг РЗПРН е ST_03, отново на р. Струма. Това е речен участък, където отново ще разгледаме само наводнение с обезпеченост от 1%, каза г-н Рамсботъм. Той посочи, че икономическият риск е на много ограничено местоположение. На синия полигон са показани смекчаващите мерки - това е мярка B22A - надграждане или ремонт на защитна стена, заяви експертът.

Той даде още един пример от Благоевград – ST_05, като показва дъждовните поройни наводнения. Засегнатата зона е в града и имаме риск от речно наводнение, но имаме и риск от дъждовни поройни наводнения, посочи експертът. При интензивни валежи на територията на града нахлуват големи водни количества. Речното наводнение за този град е представено по друг начин – за всеки тип наводнение с отделна карта. Визуализирайки дъждовните поройни наводнения се вижда, че икономическите щети са разпръснати на голяма площ от града, поясни г-н Рамсботъм. Предложените смекчаващи мерки са посочени в сините полигони. Предложената мярка е да инфилтрираме водата в почвата, където е възможно. Друг вид подобна мярка е водозадържане на повърхността - например в изкуствено създадени канали или малки понижения на терена. Различните мерки ще зависят от конкретните условия. Втората мярка, която се предлага за този район е извън градската среда, където може да се предложи природосъобразно водозадържане. Предлага се ретензия на водни обеми в селскостопански райони или по хълмовете нагоре по течението над града. От там идва водата и се опитваме да я задържим там, поясни експертът.

Г-жа Добринка Караджова (координатор на Обществени консултации при актуализация на ПУРН, МБВР) откри дискусиата и покани участниците да се включат в разговора със своите коментари и предложения.

В дискусиата, чрез Секция „Чат“ на интернет платформата Zoom, се включи **г-жа Мария Павлова**. Тя благодари на г-н Рамсботъм за презентацията, като я оцени като много информативна и полезна. Г-жа Павлова написа, че ще разгледа платформата и ще изпрати становище.

Поради липса на въпроси и коментари **г-жа Добринка Караджова (МБВР)** даде думата на директора на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ за закриване на срещата.

Г-жа Станислава Иванова, директор на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“, каза, че БДЗБР ще очаква въпросите, коментарите и предложенията на заинтересованите страни до края на периода на обществени консултации по ПУРН – 10 септември 2023 г. Тя акцентира, че очакваните резултати от изпълнението на ПУРН са подобряване управлението на риска от наводнения чрез въвеждане на решения за намаляване на неблагоприятните последици от тях и изпълнение на Директивата за наводненията относно оценката и управлението на риска от наводнения, така, че да се постигнат необходимите резултати. ПУРН 2022-2027 г. трябва да преодолее пропуските от предходните планове, така, че да се получи един подобрен в качествен аспект планов документ за управлението на риска от наводнения, посочи г-жа Иванова. Тя отбеляза, че освен преразглеждането и актуализацията на предварителната оценка и картите, изготвянето на плана включва и подобряване на методическата основа, в сравнение с първия цикъл, като се отчитат измененията на климата и опасността от наводнения, преглед, заимстване, прилагане на добри европейски практики, споделяне на международен опит. Целият този процес може да се случи само с участието на всички заинтересовани страни, подчерта г-жа Иванова и добави, че увеличената прозрачност и участието на гражданите са в основата на изготвянето на един качествен План за управление на риска от наводнения.